

Skrivelse till Stockholms stad

2023-11-18

Kulturnämnden

Fastighetsnämnden

Stockholmshem AB, SISAB, Svenska
Bostäder AB, Familjebostäder AB

Utan levande samlingslokaler dör demokratin!

Den svenska demokratin byggs underifrån. Vi som skriver detta representerar ideella föreningar som ansvarar för en stor del av stadens allmänna samlingslokaler. Dessa spelar en avgörande roll för att kultur, bildning och demokrati ska få ta plats i vårt samhälle. Vi levererar varje dag samhällsnytta. Våra insatser är en stor vinst för skattebetalarna. Vi ansvarar för mötesplatser som samlar människor, föreningar och politiska partier i hela vår stad: Folkets hus i Vällingby, FOLK i Skärholmen, Hjorthagens kulturhus, i Nya Rågsveds Folkets hus och Rinkeby Folkets hus. Bara för att nämna några.

Betydelsen av sådan social infrastruktur är stor. Ett exempel kan tas från den amerikanska sociologen Eric Klinenberg som studerade värmeböljan i Chicago i det tidiga 90-talet. Han intresserade sig för skillnaden i dödstal mellan olika stadsdelar. Statistiken visade – förutsägbart nog – att folk dog i högre utsträckning i socialt utsatta områden och i mindre utsträckning i de mer välbärgade. Men statistiken var inte helt entydig. Det fanns områden dominerade av arbetarklass med låg dödlighet och rika områden med många offer. Han ville förstå varför.

Hans svar var att det handlade om social infrastruktur. I stadsdelar med tillgång till samlingslokaler skapas ett socialt kapital – människor lär känna varandra. Här får vi gemensamma upplevelser och här skapas gemensamma erfarenheter. Här läggs grunden för tillit till andra. Det är dessa faktorer som gör att människor kommer samman och hjälper varandra i kristider. Det gör i sin tur att människor som annars skulle dött i en allvarlig kris överlever.

Samlingslokaler är med andra ord ingen lyxverksamhet. Det är en fråga om liv och död. Vi lever i en tid som präglas av kriser – ekonomiska, ekologiska och sociala. Ska det finnas en motståndskraft mot dessa krisers skadeverkningar i samhället, behöver samhället också investera i social infrastruktur.

Men lika viktigt är detta: ska vi gemensamt hitta vägar att lösa dessa kriser måste det också finnas en demokratisk infrastruktur. Demokratin sker någonstans. Demokratin är

ingen abstraktion utan en fysisk verklighet. Den äger rum någonstans. Torget i det antika Grekland eller kaffehuset i 1700-talets gryende borgerliga offentlighet. Samlingslokaler är en sådan demokratisk infrastruktur i god svensk tradition. En hemlös demokrati är en döende demokrati.

Vi ser att föreningar i civilsamhället och enskilda människor kan och vill göra mer för att utveckla demokratin, stärka sammanhållningen och möta de utmaningar som vi har i vårt närsamhälle. Exempelen på viktiga pågående insatser är talrika.

I många av samlingslokalerna pågår en omfattande mer eller mindre publik verksamhet som engagerar olika åldersgrupper – vuxna såväl som barn och ungdomar. Där äger rum läsläsningens verksamhet, verksamheter för äldre, konstutställningar, musikverksamhet, inte minst av och för ungdomar, studiecirkel och föreläsningar - professionell kultur såväl som deltagande kultur - och oftare än inte allt detta sprunget ur en lokal mylla av engagerade medborgare. Att erbjuda kultur med låga trösklar i närområdet i ytterstaden är centralt, inte minst för barn och unga, där kulturupplevelser har minskat i skola och förskola. Och våra lokaler och scener möjliggör genomförande av gästspel, konserter, festivaler och andra kulturarrangemang.

Våra mötesplatser skapar dessutom ofta utrymme för produktiv samverkan mellan olika organisationer som därigenom kan formera sina insatser för större samhällsnytta. Genom våra mötesplatser får vi också mer aktiva medlemsföreningar, med andra ord så är ett stöd till husen också ett stöd till de enskilda föreningarna. När nu staden växer ökar också behovet av samlingslokaler och kultur för både vuxna och barn samt unga.

Nu står vi samtidigt inför tuffa ekonomiska utmaningar. Våra kostnader, framför allt våra hyror, har ökat kraftigt till följd av inflationen samtidigt som stadens stöd till våra verksamheter ligger kvar på samma nivå som tidigare år. Lågkonjunkturen gör också att vår uthyrning kan komma att minska och innebär vidare att det finns en tydlig smärtgräns för hur mycket vi kan höja våra taxor för dem som hyr hos oss. Under pandemin kunde vi hålla verksamheterna i liv tack vare både statligt stöd och stora ideella insatser och uppoffringar från engagerade medborgare, men inför kommande år riskerar våra ekonomiska marginaler kraftigt att minska.

Vi inser givetvis att staden i tider av ekonomisk knapphet behöver göra tuffa prioriteringar. Det får dock inte innebära att benen slås undan för våra samlingslokaler som är en omistlig del i den sociala och demokratiska infrastrukturen.

Inför kommande beslut om stadens budget inför 2024 vill vi snarare se en satsning som innebär:

- Ökat stöd till lokalförvaltande organisationer.

- Sänkta hyresnivåer. Det gäller såväl de fastigheter som hyrs av kommunala bolag och staden samt kompensation för de föreningar som hyr av privata hyresvärdar.
- Ökat stöd för investeringar. Flera av lokalerna är i behov av upprustning och modernisering.
- Bättre samverkan mellan kommun och lokalförvaltande organisationer
- En fördjupad dialog om hur vi kan bidra i att stärka lokal demokrati, kultur och bildning i staden

Folkets Hus och Park-medlemmar i Stockholms stad:

Alvik Kulturhus

Bagarmossen Folkets Hus

Folkets Husby

Folk i Skärholmen

Hägerstensåsens Medborgarhus

Järva Folkets Park – Eggeby gård

Nya Rågsveds Folkets Hus

Rinkeby Folkets Hus

Tensta träff

Vällingby Folkets Hus

Årsta Folkets Hus